

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Vino după mine!

(ch) Așa a chemat pe ai săi de repețite ori în cursul vieții sale pământești, cel despre care a mărturisit Filip: „Am aflat pe acela despre care a scris Moise în lege și prorocii, pe Isus...” — Așa-i invita cu o oarecare blândă silă lăuntrică, acela care scruta conștiințele ca pe a lui Natanail și vedea dacă zăcea în ele viclesug ori sinceritate. — Așa poruncia cel ce vorbea cu autoritate irezistibilă și căruia i s'a zis: „Rabbi, tu ești Fiul lui Dumnezeu...”

„Vino după mine!”, așa invita, chema, El sufletele, așa le porucia. Dar după ce „lăsară toate și au mers după dânsul”, devenind ucenici, învățecii au văzut că dascălul, căruia nu-i puteau sta împotrivă, parcurgea o cale așa de grea, încât omenește nu se putea urma. În drum neîncetat, în alergare, în grija și preocupare pentru mântuirea sufletelor, în trudă și sete, în lipsuri și tristețe, petrecând noaptea în rugăciuni și ziua în vestirea împărăției cerurilor, dând mereu dar peste dar, pentru ca atunci când trupul nu mai putea rezista, să nu aibă o peatră pe care să-și ațeze capul. — Urît și nu odată huiduit, în mijlocul vicleniei și a trădării până la plini-țea ceasului în care va zice: „Intristat este sufletul meu până la moarte”, până la răstignirea înfiorătoare, până la descleștarea sufletului și a minții: „Dumnezeul meu, Dumnezeu meu de ce m'ai părăsit!” Așa până la deschiderea pieptului, până la străpungerea inimii..., de unde s'a revărsat val de mântuire peste neamul omenesc.

Așa a mers El. Dar înainte de a merge zis: „Vino după mine!”

Chemarea și porunca aceasta ni-o transmite El în prima duminică din post. Cinstirea ni se face: să devenim ucenicii Fiului lui Dumnezeu! — Invățătura de bază însă a acestui ucenic și legea ei este: Dacă vrei să vii după mine ia-ți crucea ta în fiecare zi urmează-mi: în trudă, în sete, în lipsuri, în tristețe și în munci de tot felul, în ispite și iscaz... să vii mereu după mine.

Mortificarea patimilor noastre și purtarea măcar cu resemnare a dureroasei cruci, îngură capabilă să dovedească alipirea noastră, sinceritatea și intensitatea alipirii noastre la dragostea lui Hristos, iată legea cea mare căci mortificarea este o moarte care nu moară viața ci arată puterea ei asupra morții care ne paște trupul ce trebuie să fie jertfit pentru suflet, pentru oameni, pentru Dumnezeu. Nu moderarea, îmblânzirea, canalizarea căcatului din noi, ci omortrea lui reală este calea sfîntirii tale.

Urmează-o cel puțin acum în post!

Unire — solidaritate...

de VALERIU BORA

Unire și solidaritate; la care nu vom ajunge niciodată în numele nici unei idei, ci, numai în numele adevărului. . . .

În țara noastră atâția politicieni, în numele ideii, au călcat în picioare adevărul. Adevărul nu este în funcție de idee și de regim ci, ci în funcție de morală, — de morală creștină, așa cum este ea definită de Dumnezeu, și nu de oameni.

La noi, toate regimurile au fost terfelite, — toți bărbații neamului au fost improșcați cu noroi, — toți Regii și Reginele au fost stropite cu noroiul contemporanilor. Statul român a fost ultragiătat, iar Națiunea palmuită. Ce au construit unii, au dărâmat alții; — ce a fost nobil și frumos eri, — azi, ruină și și batjocură. S'a ucis moralmente călcând în picioare adevărul de dragul unui nou adevăr, — de dragul și din cultul propriei persoane, a oamenilor ajunși la cărma biete țări. Nu e de mirare deci că: sub patronajul sfintei Cruci, au fost uciși frați români, iar Țara detronată din scaunul ei de domnie peste toate sufletele Românilor.

Se miră lumea, în frunte cu domniile pedagogi, cum de a ajuns tineretul în halul în care a ajuns? — dar nimeni nu vrea să pună degetul pe rana cea adevărată, fiindcă . . . toți sunt vinovați. E foarte ieftină metoda farisaică de a te spăla pe mâni ca Pilat din Pont, — sau, de a arunca vina pe alții.

Am avut odinioară, începând de prin 1915, un tineret cercetășesc care a dat atâtea dovezi de patriotism, de spirit de jertfă, de muncă eroică: luptele dela Târgul-Jiu, tranșeele Moldovei, minunata tabăra dela Sculeni: tineri cercetași, cari au fost batjocoriți ulterior cu cea mai cruntă batjocură: francmasoneria.

De vre-o câțiva ani, mai încoace, am avut Străjeria și Premilităria: cât bine au adus aceste organizații, azi nimeni nu vrea să mai știe. Au fost și aceste crunt terfelite și hulite ca și când în aceste organizații s'ar fi cultivat conspirația, asasinatul, crimele și anarhia.

Eu când vreau să judec pe cineva iau ca îndreptar adevărul istoric (Istoria Neamului meu) și adevărul creștin (sf. Evanghelie), — că numai așa sunt sigur că mă aflu în fața sau prin preajma adevărului. Altfel, sunt un element de anarhizarea Neamului și a societății, cu sau fără știință.

Nu există pacificare a spiritelor românești și, nu poate fi posibilă, decât întorcându-ne cu toții la altarul adevărului, indiferent

de idee și de om. Altfel permanentizăm și perfecționăm cultul minciunii.

Pe minciună însă nimic nu se poate zidi, — cu atât mai puțin se poate redresa o țară și un neam — și, face istorie.

De aceea singura menire a presei — este cultivarea adevărului; deci educația.

Pe acest plan eu cred că nu e oportun să se terfelească oamenii fostelor regimuri, — oameni, cari pe lângă greșeli și păcate, vor fi avut și virtuți și merite: nici un om nu e perfect și nici o idee nu e sfântă și eternă, doar Dumnezeu cu învățăturile sale. S'a vorbit prea mult și prea deșanțat de ale trecutului, —: să se mai vorbească și de ziua de mâine, pe care o văd atât de desolantă și din cale afară de tristă.

Prin ofensa, chiar și deghizată, ce se aduce atâtor oameni, între cari 75 % au fost de bună credință, nu se tinde nici spre unire și solidaritate, — ci, tocmai spre mai marea dihonie și discordie în mijlocul nației. În astfel de condiții, nu se servește nici Patria nici soarta Națiunii, ci se perfectează căile cele largi spre anarhie. Anarhia —: ocupație străină, sfârșitul națiunii și al Patriei.

Dacă dușmanii neamului ne-au ciungărit hotarele Țării, cel puțin noi Români să nu ne mai ciopărțim și granițele cele morale ale sufletului național.

Unire și solidaritate nu poate fi decât într-un adevăr, — adevărul, singurul suveran, peste noi toți și peste toate acțiunile noastre, fie pe plan creștin, fie pe plan național, sau politic.

Redresare și consolidare, — faptă și istorie, — nu se poate face decât sub aspra domnie a adevărului.

Prea multe idei și, prea puțin adevăr; — prea mulți moraliști și prea puțini creștini; — prea mulți români și prea puțini patrioți.

Să ne întoarcem la dramul de suflet bun, pe care fiecare îl purtăm în noi; — să ne reîntoarcem la altarul, chiar și mic, al adevărului, ce fiecare cade-se a-l cultiva.

Altfel, —: sfârșitul nu poate fi bun!

Măne Adunare Obștească Plebiscitară. Pe ziua de mâne, 2 Martie 1941, Națiunea Română a fost chemată, printr'un Decret-Lege din 25 Febr. 1941, în Adunare Obștească Plebiscitară, pentru „a-și exprima aprobarea sau desaprobară asupra chipului cum, d. Gen. Ion Antonescu, a condus Țara dela 6 Sept. 1940 încoace, după cum se precizează în numitul Decret-Lege. Toți cetățenii Români, de orice naționalitate, cari au împlinit 21 de ani,

sunt ob'igați să ia parte la vot. Evreii însă sunt excluși. Votul se va da pe față și se va exprima prin *Da* sau *Nu*. Orice propagandă, pentru sau contra, este interzisă. Nerespectarea acestei dispoziții se pedepsește cu cinci ani temniță grea.

Din prilejul convocării acestei Adunări Obștești, d. Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român, a dat următoarea *Proclamație* către *Țară*:

„Români, Istoria noastră străveche, cu tradițiile ei bătrâne, ca și sufletul nou care străbate lumea, cer conducătorilor să-și întemeieze răspunderile pe voința poporului.

Credincios tradiției și comandamentelor istoriei noastre, dornic să dovedesc legătura poporului românesc cu obiceiurile politice sănătoase cari s'au așezat în lume, am hotărât să vă cer aprobarea voastră asupra guvernării mele dela 6 Septembrie și până azi.

Am luat conducerea Țării în ceasuri de desnădejde și prăbușire.

Am purtat conducerea de-alungul a șase luni de sbucium și de încercări neînchipuit de grele.

Pentru a duce mai departe povara Neamului, am nevoie de mărturia încrederii voastre.

Nimic din ceea ce am săvârșit nu vă este necunoscut.

Numai piedicile fărâmate și durerile nedrepte le-am ascuns în cugetul meu.

Ceea ce pot să vă spun este că, guvernarea mea, s'a întemeiat pe cea mai curată cinste și pe munca cea mai aprigă; că nimic din acțiunea mea n'a părăsit nici un drept al Neamului; și că am făcut tot ce un om putea încerca pentruca să păstrez Națiunii, Statului și fiecărui Român, onoarea și liniștea, siguranța și averea, dreptul la muncă și la respect.

Cu credința în dreapta voastră judecată, vă chem să vă rostiiți cuvântul.

Trăiască Națiunea Română. — Trăiască Majestatea Sa Regele. *General Antonescu.*“

Din Calvarul fraților

Plâng preoții, plâng bisericile

(at.) — Suferințele fraților din Ardealul robit sunt neînchipuit de mari. Și contrar așteptărilor, trecerea vremii nu le alină. Prigoana continuă.

Cunoaștem câte ceva și noi din acest Calvar. Dar numai crâmpene. Granița ungrească e închisă ermetic. Zilele trecute am isbit totuși să ajungem în posesiunea unor scrisori-documente de mare importanță, veracitatea cărora este mai pe sus de orice îndoială. Vom spici din ele, în câteva numere ale „Unirii“, datele mai însemnate. Din ele rezultă cu toată certitudinea următoarele:

a) *Cei cari au suferit mai mult au fost preoții, dintre cari unii au fost martirizați, iar alții zbicuiți și maltratați și expulzați;*

b) *mai multe biserici au fost distruse până în temelii;*

c) *limba maghiară se introduce cu forța la slujbele bisericesti;*

d) *Românii sunt siliți a trece la reformați ori la romano-catolici.*

Să le luăm pe rând.

Ardealul robit a fost stropit cu sânge de preoți români. Despre acest lucru am mai scris; și între altele am înregistrat cazul *păr Andrei Bojor* din Mureșenii de Câmpie. De data aceasta reținem un fragment dintr'o scrisoare în care se stăruie asupra acestei crâncene tragedii: Cu inimă plină de durere aduc la cunoștință... se spune într'un document — că *păr Andrei Bojor*, paroh în Mureșenii-de-Câmpie (Imbuz), dimpreună cu întreaga familie... total 11 persoane... au fost împușcați și distruși total, în casa proprie, de armata ungară, din motive până acum necunoscute. În aceeași noapte pe toți i-au îngropat într'o groapă comună în apropierea casei. Toată comuna e terorizată să nu lătească nimănuia nimica despre această întâmplare; de aceea amănunte în legătură cu aceasta dramă — pe aici nu s'au divulgat...“

Comuna Intreagă prin urmare a fost te-

rorizată ca să nu se lățească vestea și sacrilegiului săvârșit. Au intervenit autoritățile să pună capăt omorurilor. Dar din motive? Iată ce se spune într'o altă scrisoare: „...Conducătorii îndeamnă pe Unirea la atrocități cu vorbele: *Bateți-i, spargeți dar nu omoriți pe nime, ca să nu aibă de-a-Bătăile*, prin urmare, se țin lanț. Bătrânii mei și copiii plâng și se ascund. Bătrânii în putere fug la pădure. Țipete și răcnet aud în fiecare seară dela distanță mare, recă însuși iadul e pe pământ.“

Nici bisericele n'au fost mai cruțate. Rândurile ce urmează ne vom convinge mai mult despre creștinismul și civilizația maghiară. „...Biserica Sf. Tereza de Pruncu din *Mărtiniș*, după ce a fost pângărită, aprins-o și apoi au dărâmat-o. Pe cele *Crăciunel* și *Ocland* deasemenea le-au gărit și dărâmat, ca și pe cea din *Aldea* biserica din *Merești* cu hramul Preasfintei *Mărie* ce era pusă sub acoperiș, fiind în curs de edificare. deasemenea au nimicit-o comuna Casele unor credincioși au fost deasemenea dărâmate, crucile, cărțile, vasele, ornamentele și arhivele parohiale distruse. Călugării *batjocoriți*, maltratați cum greu s'ar descrie, și apoi în mare parte *determinați* treacă la ei.“

Tot despre dărîmarea bisericilor altă scrisoare se spune: „...Cu data de 1941 au început la dărîmarea definitivă a tuturor bisericilor românești ce se aflau în județele *Odorheiu, Treiscaune* și *Ciuc*.

În comuna *Ditrău*, în zilele de 5-8 decembrie, au dărîmat și împărțit cărămidă cu cărămidă din sf. biserică gr.-cat.; asemenea procedat și în comuna *Borsec*... Credeți astfel de lucruri nici în Rusia Sovietică s'au petrecut“.

În felul acesta înțelegem lacrimile noastre atât în biserică cât și afară seamă de femei, se spune într'o scrisoare pun în genunchi sub durata liturgiei și iar altele își plâng amarul acasă... Așa toleranță se manifestă împotriva noastră care nici închipui nu ne-am putut...“

FOIȚA „UNIRII“

Întoarcerea la adevăr

Încercări pe tema confesionalismului în școli. Problema școlii, a celei mai bune școli, ne preocupă. Căci ei îi sunt sorocite toate misiunile dificile în călăuzirea unui neam, în creșterea unei noi generații!

Două sunt aspectele, sau mai precis, nădejdea că se va realiza pe care lumea le vizează și înaintea noastră. Ori *făurirea unui om mărunț*, un om pronunțat calități suferințiste, ori *furizarea* unei stări materiale *mas bănoasă*, un om cu o frecvență. Fără exercițiul său abia în sine, afirmăm cu tărie, ne bălăstărește și îl dăruie de existență!

Cercetată problema în integritatea ei, în general vom vedea că școlile au fost absente de la anurile imperativității. Pe rînd de datoria acestui fapt s'au găsit glasuri însemnate, ca cel al reputei educatoare suedeză *Ellen Key*, să își strige: *Să vie un neam de pedagogi, în corabia lui Noe să nu fie salvate decât Montaigne, Rousseau, Spencer și literatura nouă de psihologie infantilă*“ O *Er* este un înmăntăsim integral, criteriul acestei

educatoare. Totuși, el este semnificativ pentru a arăta disprețul lumii față de școala șubredă a ultimelor două veacuri.

Diversitatea de sisteme și metode înseși, dovedesc nemulțumirea lumii pentru actuala școală. Dovedesc nevoia unei școli a adevărului!

Pe pista apucată de dascălii școlii de azi, ne îndoinim despre atingerea scopului dorit. Școala *individualistă* a veacului nostru, dublată de un *cras și nejustificat materialism*, nu poate duce decât la revolta interioară a insului și la anarhie socială!

În trecut, așa primitivă cum era ea, școala parcă s'a achitat mai bine de datoria ei! Având la bază adevărurile de credință ale bisericii creștine, școala n'a orbacit în întunec. A realizat mai fericit cele două desiderate ale cetățeanului: *luminare sufletească și bună stare materială*. Școala avea pe atunci acea autoritate centrală de care vorbește Förster: Biserica. Și pe cale spirituală, educativă, intradevăr Biserica nu poate greși. Căci ea are mandat divin pentru a învăța omenirea întregă: „Mergând *învațați* toate neamurile, învățându-i să păzească toate câte v'am poruncit vouă“. (*Mat. 28, 19 20*).

Un pedagog al Renașterii, care a făcut epocă în istoria educației, marele Erasmus, era atât de mult îndrăgostit de frumusețea adevărurilor creștine, încât toată învățătura o

ștepta să se facă din B.bleie; dela scrieri până la cântecul de pe urma plugului privește experiența personală a semnat acestor rânduri, el nu cunoaște vre-o care să-i fi încălzit mai tare inima și înălțat mai mult cugetul, decât poveștile biblice despre destinul omului, la originea azi, pe cari le auzea dela mama lui în copilărie, pe câmp, la săpatul cucuruz. Drepturi și datorii pe cari le trăia avea.

Așa dar, B.blia și ogorul ar fi elemente constitutive ale școlii care ne lipsește. A latură a vizat-o și *Conducătorul Statului* în directivele date pentru îndreptarea școlii românești la începutul anului nou 1941: „Intr'o țară agricolă, agriculturii trebuie învățată odată cu abe edarul. În clasă, vara în câmp, prin livezi și păduri care trebuie să fie aspectul învățământului primar al viitorului“. Iar mai recent, în adresat bunilor Români, prin care se anunța noua orientare a Statului, d. General Antonescu pune mai vădit necesitatea confesionalismului în școală: „*Tineretul va fi în duhul de jertfă națională și idealism*“.

Necesitatea unei schimbări de direcție școlii noastre, de toate gradele, aparține ca o mare poruncă. Dacă în ultimii ani resimțim absența unui spiritus rector al educației noastre, el nu trebuie căutat în

este nici un bun simț, nici înțelegere, nici respect de dispoziții bisericești, căci instinctele primitive dominează.

Pe drept cuvânt se pune întrebarea că unde suntem? În Europa, în o țară constituțională de drept, sau în China?

Nu, nu suntem în China, căci în China nu se întâmplă astfel de lucruri. Dacă Ungurii ar fi vecini de frontieră cu Chinezii, nu ar face ceea ce fac în mijlocul Europei, căci ar avea trăsături comune atât cu pământul mongol, cât și cu rasele aparținătoare — Pomul pădureț nu devine bun prin faptul că dintr'o stepă a fost plantat în pământ bun; din contră, dacă nu e altoit devine mai sălbatec. Ori, Ardealul e prea bun ca ungurii să-și înfigă rădăcinile în el. — Și apoi să mai spună cineva că n'a avut dreptul cel care în Nr. 3/1941 în „Foița” „Unirii” a scris că „Ungurii ca popor n'au asimilat nimic din creștinism?”

Impunere curioasă. E vorba de *impozitul după venitele stolare*. Felul cum se face impunerea pentru acest impozit profesional dă de multeori anză la nemulțumiri. Mai ales preoților cu parohii mici li-se face des nedreptate.

Să ne lămurim: După îndrumările date de organele administrației de impunere, parohiile mici sunt impuse cu un impozit minimal de 739 lei. Această cifră e cea mai mică și o plătesc preoții cu parohii mici, cu cel mai redus câștig.

Dacă însă știm, că stolele s'au redus până aproape la zero, și dacă mai știm că din ordin ministerial, familiilor celor concentrați și sărace preotul se îndeamnă să-le îndeplinească serviciile religioase cu un preț cât mai redus, ori chiar gratuit (măsura aceasta — grija de părinte sufletesc a aplicat-o înainte de apariția indemnului ministerial), și dacă apoi din puținelul obținut se mai împarte și persoanelor de serviciu — cantor, crâșnic — putem ușor înțelege că tot câștigul preotului nu ajunge să acopere suma de 739 lei, cât îi cere fiscul.

În Ardeal majoritatea comunelor cuprind

câte mai multe parohii, deci toate mici. Foarte multe cu mai puțin de 500 suflete. Venitele storale — de când preoții primesc un salariu dela stat — au fost reduse până la aproape pomană. Concentrările din ultimii ani, cu necazurile lăsate acasă, ne-au silit să mai reducem și aici. Socotește deci la o parohie mică, cele câteva botezuri, înmormântări, aproape nici o cununie, câteva masluri, sfeștanii, toate a 20—60 lei. Aproape de se reușește să se ajungă la cifra impusă. Să nu mai socotim pingelele rămase prin celea noroie a satelor. Dece să se ia ultimul ban, așa bine meritat de slujitorul altarului?

Mulți preoți prin apeluri trimise celor în drept, au arătat cum se prezintă chestiunea venitelor stolare, și au cerut ca impunerea să se facă în raport cu venitele. Așa e just. Se vede însă că legislatorul nu a modificat sistemul de impunere. Credem că ar fi mai just și totodată și mai mulțumitor, ca impunerea viitoare să aibă în vedere declarația ce e bine să se ceară — din partea fiecărui preot și impunerea să se facă conform celor declarate. (Pr. Ioan Cerghizan).

Glas de mirean luminat

Parohienii români uniți din Deva și-au zidit o frumoasă biserică, dată deja destinației ei. Mai sunt însă lucrări, cari își așteaptă executarea, pentruca locașul sfânt să fie terminat în toate ale sale. Preocuparea de căpetenie a comitetului parohial este acum să adune fondurile cerute de lucrările restante și să consolideze situația de ordin material a bisericii.

Așa se înțelege, că membrii curatoratului, la începutul lui Februarie c., s'au întrunit în ședință, iar în ordinea de zi prima chestiune a fost cea a taxelor de cult. — Di Dr. *Iustin Pop*, fost senator, sesizând chestiunea, a înaintat de mai înainte comitetului parohial o propunere în care, militând pentru introducerea unei *repartiții sistematice, permanente, anuale și obligatorii* pentru toți credincioșii,

constituind un venit statornic al bisericii, a însoțit această propunere cu o motivare așa de judicioasă, sugestivă și convingătoare, că am lipsi dela datorie dacă nu am face și cercurilor mai largi ale lumii noastre credincioase acea propunere de înaltă gândire.

Dăm aci părți alese din menționata propunere, în care fondul religios-moral al cugetării, cu profunda lui inspirație creștină, se întrece cu haina limbajului în care se îmbracă, impresionând adânc orice suflet simțitor față de ceace-i într'adevăr idee nobilă și vrednică de a fi îmbrățișată și realizată.

«La orice instituțiune — zice d. Dr. Pop — care își bazează existența pe viața de colectivitate — ființarea și progresarea ei prin concepție este în funcțiune de izvoarele ei materiale, ce și le crează, între cari pe primul plan stau contribuțiunile membrilor ei. — Acest adevăr este în plină vigoare și în viața bisericilor confesionale, formate din colectivitățile parohienilor ca organizațiuni locale. — Nici o biserică confesională nu poate viețui numai din profesarea și propovăduirea credinței sale, ori numai din sprijinul moral, sau din atașamentul sufletesc și din solidarizarea spirituală și sufletească a credincioșilor. Mai mult chiar: în viața bisericilor parohiale se accentuează și mai pronunțat legătura dintre dotațiunile materiale și palpitațiunile de credință, cari produc fondul sufletesc al parohianului în raport cu biserica sa. Cine jertfește pentru biserica lui, se simte atașat de aceasta, căci astfel nu s'ar resimți de mobilul de a jertfi, iar cine are dragoste de biserica sa, este stăpânit de indemnul de a face aportul cuvenit pentru acoperirea exigențelor de ordin material ale bisericii sale. Cine nu jertfește pentru biserica sa, nu poartă decât un sentiment religios ori simulat ori gol și fără nici o inspirație creștină, iar când o întreagă parohie se înstrăinează de biserica sa, lăsând să-i slăbească interesul pentru menținerea și chiar înflorirea ei, biserica parohiei încetează de a mai fi biserică vie și dă înfățișarea celui mai trist abandon.

[...] Jertfa pentru biserică trebuie să fie jertfa plăcută, consimțită cu toată dragostea creștină, ca jertfa văduvei din biblie. — Ea este nu numai metalul sunător, care întărește existența bisericii, ci este și exteriorizarea simțirii creștine.

Se mai adaugă, că e și chestiune de demnitate a contribui pentru biserica, căreia-i aparține. E ceva ce repugnă, să fi credinciosul unei biserici, ce te ocrotește în toate ale sufletului omenesc, ce te nobilitează chiar de creștinismul bisericii și să nu colaborezi prin jertfe materiale la întărirea și înălțarea ei. Ne revine deci nouă parohienilor, să fim stăncă, în care să rămână zidită biserica noastră cu securitate de viețuire și prosperare în viitorul ei.

goale, nici zămislit din neant, căci îl avem în școala trecutului apropiat, în *școala confesională!*

*

În Ardealul dinaintea unirii celei mari, flacăra vie a credinței creștine și naționalismului românesc, au menținut-o și sporit-o școlile confesionale ale celor două biserici.

Data fiind importanța acestor școli, s'ar cuveni o prezentare sistematică, dela primele lor începuturi și până la completa lor desființare din 1922. Spațiul restrâns, precum și cadrul preocupărilor noastre, ne-o rezervă aceasta pentru altă dată și la loc mai larg.

Menționăm de astă dată modalitatea existenței lor și liniile programatice cari le caracterizează.

Primul avantaj al școlii confesionale, în comparație cu școala laică, constă în fei-citul chip de stabilire a idealului spre care se dirijează întreaga instrucție și educație: „Educațiunea și instrucțiunea tinerimei trebuie astfel întocmită, încât fiecare individ, în lupta grea a vieții să-și poată împlini datoriile sale și sub greutatea năcazurilor cari îl întâmpină zilnic în viață, *niciodată să nu-i scadă încrederea în ajutorul lui Dumnezeu; să nu-și piardă voia de muncă cinstită.* (cf. „Plan de învățământ și îndreptar metodic” — Blaj, 1909, pag. 3—4).

Fără a neglija partea practică, școala

confesională pune accentul principal pe *educația forțelor sufletești*, a sentimentelor nobile și a credinței în Dumnezeu. „Educația și instrucția în școala primară trebuie să aibă o direcție mai mult practică... Prin exemple și istorioare morale, cu subiecte din viața practică, să se nobiliteze sentimentele, să se întărească voința; pentruca astfel elevii de azi ai școlii primare, să devină *mâne oameni cu frica lui Dumnezeu, oameni cinști și buni harnici și cruțători; membri folositori ai societății.* (Ibid. — Sublinierile ne aparțin).

Iată și latura practică, a materialismului îndreptățit unei școli: „Biserica noastră, în timpul când se îngrijește de vindecarea și fericirea sufletului, se îngrijește prin ale sale învățături și de binele și progresul în cele *pământești ale poporului.* (Ibid. pag. 111).

Regionalismul educativ al epocii noastre la fel și-a găsit în școala confesională un fidel interpret: „Scopul de a introduce pe elevi în cunoașterea naturei, se va ajunge numai așa, dacă nu se pierde din vedere *principiul practic.* De acest principiu ținând seamă, învățătorul va alege dintre animale, cât și dintre plante ori minerale, pe acelea cari sunt mai caracteristice în ținut și mai însemnate în economie, și se va nizuși să susțină legătura între studiul istoriei naturale și cel economic, de aceea animalele, plantele și mineralele designate, le va trata atunci, când e timpul lor în economie”. (Id. p. 282).

Problema credinței, din stările ei primare și până la perfecționarea deplină, a fost izvor și punct de sprijin chiar pentru viața noastră națională. Nu s'a uitat niciodată în aceste școli, că viața noastră creștinească a apărut odată cu cea națională; și viceversa! Dualitatea spirituală, rasă-religie, principiu ce caută a-și face loc tot mai mult în aspirațiile statelor totalitare de azi, își află un demn început în școala confesională. (La rândul ei, această problemă poate fi mult dezvoltată).

Pe lângă realitatea permanentă, prezentată sub cele două aspecte: spirit și materie, școala confesională mai asigură *durabilul*, în statornică alimentare și progresivă îndrumare. Elementele de bază — materia — rămânând mereu aceleași (B.blia și mediul inconjurător) se vor completa mereu după trebuințele impuse de viață.

Inamovibilitatea dascălilor constituia o datorie de onoare a consistorului. Nici un amestec strein în atribuțiile dascălilor nu va fi îngăduit, ca aceștia să-și poată face deplin datoria.

Astfel, prin *Circulara* nr. 2641—1875, a Ordinariatului gr.-cat., se pedepsește după sfintele canoane, eventual cu suspendarea dela serviciul de preot, oricare membru al „senatului școlastic”, care va conlucra la suspendarea ori dimiterea unui „docent”, fără a fi urmat cercetările legale. (Țigănistul zilelor

Indatoririle noastre de a contribui cu repartitii sistematice la crearea bunei stări materiale a bisericii noastre, se accentuează și mai mult, dacă ținem seama de faptul, că biserica noastră abia are alte izvoare de venit. In același timp noua biserică va avea lipsuri mai mari decât capela din trecut. Alături de situația aceasta stă una alta, că noi nu mai putem conta în viitor la munificența și liberalitățile altora și vom rămâne avizați tot mai mult la puterile noastre proprii în acoperirea lipselor de actualitate și de viitor ale bisericii noastre.

[...] Acum când avem biserica noastră, va trebui să ne și devotăm și trăind în ea, prin ea și pentru ea o viață adevărat creștină. — Omenirea sub raport moral e în profundă decadentă deși numărăm 1940 ani dela întemeierea creștinismului. Din aceasta decadentă ea nici nu se va putea emancipa vreodată prin avântul pe terenul științelor profane de orice domeniu. Acestea vor produce ele evoluarea intelectului omenesc, progresul și cuceririle lor însă vor fi zadarnice dacă ele trag linie de separațiune între ele și între concepția creștină. Știința de drept penal demult constată, că civilizația și cultura profană nu produce descreșteri și atenuări în domeniul faptelor punibile, ci doar schimbarea lor dela raportul felului de săvârșire în sensul, că crimele vremurilor noi se comit cu o dolosivitate tot mai ascunsă și cu o viclenie tot mai rafinată, care tot mai mult îngreunează descoperirea lor cum și desclățarea lor juridică penală. N'au slăbit crimele nici în ce privește cruditatea lor în executare. Omul nu mai e coroana creaturii, ci doar de formă, încolo și-a inversat rolul cu al bestiiilor de junglă, ba chiar întorcându-le pe acestea în sălbătăciile extrem de feroase, ce le săvârșește fără a putea invoca justificarea, de care fiarele sălbatice pot beneficia ca de o circumstanță scuzătoare.

Celce a rămas creștin și străbate vremurile de azi este tentat a crede, că morala creștină este desființată, că deavolul ar fi reportat învingere asupra lui Dumnezeu cel bun și mare, și că am căzut în împărăția satanismului. Ne trebuiesc bastioane, cetăți și cazemate și linii de fortificații pentru a învinge spiritul răului reîntronând pe Dumnezeu în atotputernicia lui.

Dând publicității propunerea dlui D. Iustin Pop, credem că ea va fi binevenită în deosebi cercurilor noastre eclesiastice, servind interesele bineînțelese ale bisericii noastre, și că este proprie de a produce răsunset și resimțire în comunitățile noastre parohiale, când e vorba de a stimula și înălța sufletul pentru jertfa pe altarul vieții noastre religioase-morale.

Șt. B. Dragu

noastre, cu denunțuri și răzbunări de gașcă, nu putea prinde!).

Promovarea elementelor de conducere urmând aproape același criterii ca și în biserică, vrednicia dovedită prin suflet și fapte, a realizat peste așteptări problema circulației valorilor!

Dintr'o prezentare, schițată numai, a școlii confesionale românești, reese necontestatul ei merit. Nu vom susține că ar fi fost lipsită de orice lacune. De astă dată însă, ne interesează principiile ei viabile. În concluzie, rămân de nezdruccinat două fapte: în privința trebuințelor pământești, școala confesională corespunde celor mai faimoase principii de educație modernă. Iar în privința satisfacerii trebuințelor sufletești, școala confesională rămâne mai departe o Alma mater a școlii de azi!

În astfel de școli s'a făcut învățământul până la 1907 — apariția legii Appony — în peste 3000 de școli românești de pe întinsul Transilvaniei și a părților ungurene.

Azi, când Statul trece prin noi prefaceri spirituale și politice, cuvine-se a arunca o privire retrospectivă la școlile cari ne-au pregătit climatul moral și material al unirii tuturor Românilor într'un singur Stat.

T. Aștilean

Lourdes în 1940. Sanctuarul Preacuratei dela poalele stâncilor Massobiellei a devenit, în anul de oroare pentru Franța 1940, centrul rugăciunilor unui neam îndurerat, „limanul de scăpare și chiar inima Franței strivite“, cum s'a exprimat Msgr. Ricaud. În primele luni ale anului s'au oprit aci să-și verse lacrimile și să-și spună, în șoaptă, suspinele, refugiații din Alsacia și Lorena. Ceva mai târziu au făcut la fel mulțimi din Belgia, Olanda, Ardennes și Franța de Nord, apucate pe aceleași drumuri ale bejeniei. Militari amestecați cu civili, mii de copilași și bătrâni, ascultau zilnic sf. slujbe, recitau rozarul, adorau pe Isus Euharistic și băteau mătâni. Intre 25 Iulie și 11 August, s'au ținut sfinte misiuni populare pentru refugiați, la cari au luat parte mii și mii de credincioși și necredincioși, muncitori cu palma și oameni de carte, inimi calde și suflete zdrobite, căutând și aflând mângăiere multă. — Ostășime multă, grupuri-grupuri, călăuziți de preoții militari, se abat neîncetat pela Lourdes, spre a se închina Maicii Indurărilor.

Știri mărunte

Spre cinstea altarelor. Sf. Părinte Pius XII a promulgat în ziua de 11 Februarie a. c., decretul de beatificare a servelor lui Dumnezeu *Maria Teresa Haze*, întemeietoarea Congregației fiicelor Sf. Cruci, și *Placida Uiel*, a doua superioară generală al Institutului Școalelor Creștine.

Comori naționale ce trebuiesc păstrate. Am numit icoanele vechi ce, de regulă, se dau la o parte, când se clădesc biserici noi. Direcția Artelor; din Ministerul Cultelor, în urma unei încheeri a Comisiei picturii bisericești, a intervenit acum la toate episcopiile din țară să ia dispoziții ca toate acele icoane să fie inventariate și apoi păstrate în loc sigur. Blajul bisericesc a înțeles în toată vremea că „aceste icoane — cum notează și hârtia ministerială — prezintă un mare interes cristic și istoric“ și de aceea s'a ocupat deseori de această problemă. Mai în urmă a isbutit să deschidă un mic, dar valoros „Museum“ unde se păstrează astfel de icoane și alte lucruri vechi și de preț. Indrumările ce se dau de aici și acum în cauză sunt pe o linie tradițională.

„România Nouă“ apare săptămânal. Silită de împrejurări mai tari decât voința omului, „România Nouă“, din cotidian, s'a preschimbat, vremelnic, în ziar săptămânal. Cu scrisul său cu înțelegere și răspicat, confratele refugiat dela Cluj la Sibiu ne era drag să-l avem zilnic. Și dorim să-l vedem cât mai curând tot așa. Și până atunci însă numărul mărit de pagini (Nr. 28 din 22 Febr. are 16 pagini) va prinde și va susține, cu atât mai concentrat, săptămână de săptămână, ceea ce ar fi făcut altfel zi de zi, mai la larg și mai puțin stingherit.

Locale. Dumineca viitoare, cea dintâi a Marelui Post, va predica în catedrală p. Ioan Vultur, prof. la liceul de băieți „Sf. Vasile cel Mare.“

„Astru“ activează la Sibiu. „Asociația Studenților Români Uniți“ („Astru“) dela universitatea clujană, aflătoare provizor în Sibiu, a ținut săptămâna aceasta o *ședință ostrictă*, la parohia noastră I de aci. În cadrele acestei ședințe d. *Traian Cosma* a rostit o conferință temeinică despre știință și credință, iar p. *Onofreiu* a vorbit despre convertirea lui Saul din Tarsul Ciliciei. S'a hotărât să se țină sfinte deprinderi sufletești acum în Paresimi, și să se înființeze o secție caritativă a „Astru“-lui sibirian, pentru vizitarea bolnavilor.

Noul director al Teatrului Național este d. *Liviu Rebreanu*, literatul ales între aleși, și distins fiu al Bisericii noastre. Bine de curând a și fost instalat în noua slujbă ce i s'a încredințat. Cu acest prilej, în răspunsul ce a dat cuvântării dlui gen. Rosetti, ministrul Educ. Naționale, Cultelor și Artelor, a ținut să accentueze că s'a convins de dificultățile mari în cari se sbate Teatrul Național. „Mai ales cele morale și cele de ordin sufleteesc.“ Dar a adăugat că Dsa vine să aducă pace și concordie. „Nu vreau să știu de politică... Vom intra în legalitate, și prin dreptate, disciplină, ordine și muncă să repunem teatrul în locul lui de merit.“

A murit Teodor V. Păcățianu. Ultimul gazetar „de legea veche“ (cum îi zice d. I. Breazu), bătrânul, dar și la bătrânețe ostenitorul cu peana,

Teodor V. Păcățianu, s'a stins din viață zilele trecute în Clujul rob. Adormitul în Domnul s'a născut în Ususăul bănațean la 1852, și a urmat liceul la Lugoj și la Arad. Alte studii n'a făcut. A început însă să lucreze, ca publicist, încă dela vârsta de 20 de ani. Și publicist a rămas până la moarte. Din numele lui se leagă, între altele, o seamă de traduceri, și mai ales *Cartea de Aur* (o colecție de documente comentate, în 14 vol., pe 6560 pagini) la care a început să lucreze în 1899 din îndemnul lui Dr. I. Rațiu, președ. Partidului Național, și pentru care a înfundat și temnița Seghedinului. — Odișnească în pace!

Telefonul „Unirii“

Administrația „Unirii“ roagă pe prietenii și binevoitorii cari se ostenesc a câștiga *abonații noi*, să nu mai trimită simple adrese de ale fruntașilor noștri înainte de a fi vorbit cu ei și a-i fi convins să aboneze foaia și s-o plătească. Foile refuzate ne fac greutăți și cheltuieli inutile, într'o vreme când și altfel avem chiar destule.

A. București. Am citit și... am rămas nedumerit. Să fie cu putință? „...Nu cred să fie mult preoții cari se spovedesc. Unii își îndreptătesc lipsa spovedirii prin faptul citirii rugăciunilor pentru împărtășanie. Iar alții, fără nici un scrupul, afirmă pur și simplu că preotul nu trebuie să se spovedească... Rămânem așa dar, mulți, cari nu ne gândim că trebuie să ne spovedim. ...Ne lipsește și curajul moral și încrederea în a ne spune păcatele. Ne rușinăm când ne săgetează gândul că un alt cleric trebuie să se spovedească și, în acest chip, să ne cunoască păcatele...“ Un preot ortodox face aceste constatări dureroase, în revista bis. „Sinaxarul“ (15-3-41), și știe, de sigur, să vorbește. Autorul stăruie pentru îndreptarea acestuia. Ciudat este însă că nici dânsul nu invocă motivul de ordin suprafiresc. Ci îi ideamă pe confrăți să se spovedească, fiindcă: „dacă ne vom bizui numai pe noi și nu vom mai vrea să apelăm la sfaturile altora, nu vom reuși niciodată să ne realizăm cum trebuie oficial sarcinii noastre. Un prilej fericit de incurajare, de povățuire și de întremare morală pentru preot este cred eu, spovedirea la un duhovnic“. Aceeași argumentare când propune ca duhovnicul preoților să fie însuși arhierul. — Am citit, ne-am întristat. Alta n'aveam de adăogat. Ne gândim însă că-i va fi foarte greu ortodoxiei noastre să dea neamului românesc renașterea sufletească de care are nevoie!

I. Sibiu. „Granițele țării sângerează...“ Ergo: „ne unim în credința strămoșilor, în Ortodoxie“ (cu mare!). — Nu zămbiți: Așa a decretat, logic, secția Arad a Asoc. „Andrei Șaguna“ a clerului ortodox, nu mult după marea tragedie a sfârșirii Ardealului. E „momentul suprem“ să facem acest lucru, fiindcă acesta a fost „testamentul lui Petru Maior și Simion Bărnuțiu...“ lui C. Zelea Codreanu... „Așa-i că v'a trecut polta de glumit! De sigur, Petru Maior și Bărnuțiu n'au lăsat nici un testament de acest fel; dar acolo, hăt la granița țării, nu poți aștepta să se știe istoria cum se cade. Și nici n'are mare importanță. Dar dacă chiar C. Zelea Codreanu ne-a dat această poruncă, apoi ce mai vrem? Trebuie, musai, să se facă! Aradul, unde „s'a pregătit unirea din 1918“ a ținut „să pornească tot de acolo strigătul“ acesta fatal, care nu a mai răsunat de când lumea peste plaiurile românești! — Am auzit, de atunci încă, acest „strigăt“. Ne-am zis însă, că durează mari tulburări capetele oamenilor. Ne-a fost milă de nenorocii noștri frați și am tăcut. Ce să mai știe și alții cum... a crapat în capul lor lovitura istorică ce s'a produs neamului nostru. — Sibiu însă este mai puțin discipol „Revista Teologică“ (Nr. 1—2 din 1941) se grăbește să reproducă, cursiv, „viguroasa moțiune“, de coada căreia leagă doar această subtilă întrebare: „Se aude acolo unde trebuie să fie auzită?“ Nu știm unde e acel dodonic „acolo unde trebuie...“ Suntem însă siguri că...nu se aude. Fiindcă sunt anumite glasuri care după o veche zicală românească, „nu se aud la cer!“

B. Lugoj. Înțelegem bucuria confrăților. De acum discuții nu mai încap. Insuși consiliul arhiepiscopesc al Sibiului certifică în chip infalibil că — contrar constatărilor publicate în „Timpul“ din 7 Ianuarie c. p. — care le-a preluat și „Renașterea“ ortodoxă dela Alba Iulia — „în cursul anului 1940, Biserica ortodoxă din municipiul Sibiu a câștigat 63 credincioși dela alți confesionali și a pierdut numai 19 credincioși, dintre cari numai unul singur a trecut la uniți“. — Pe noi nu ne privește toată această chestiune. Un mic de acord între datele statistice demografice ale Statului și cele ale Consiliului arhiepiscopesc ortodox. Care sunt exacte? N'are nici o importanță. — Merită totuși să fie reținut acest comunicat oficial, dintr'un alt punct de vedere. Are o încheere, subliniată oficial și întru fător: „numai unul singur a trecut la uniți“. E delicia! Că alți 18 s'au făcut pocăiți și reformați, asta-i vechi. Esențialul e că numai unul, unul singur, a trecut la uniți! Iubilarea este, deci, perfect îndreptățită!

Am primit și chitam cu mulțumită următoarele abonamente:

Câte 200 Lei pe 1941: I. Kirileanu, Piatra Neamț. — V. Mody, Săcărâmb. — P. Vlăduțiu, Moșca. — I. Man, Sibiu. — Dr. A. Ciupe, Sighișoara. — I. Dan Ghilad. — Dr. E. Bota, Daneș. — I. Fântânariu, Șimand. — V. Bociat, Livezeni. — C. Morariu, Brașov. — G. Hinsu, Negru. — Gh. Masca, Petroșeni. — P. Coară, Ceanul-Mare. — R. Nicolin, Semeș. — Tr. Rașcu, Petroșeni. — Aug. Mărginean, Arad 2. — S. Vladislav, Vulcan. — Of. paroh. Iacobeni. — Of. paroh. Petroșeni. — Of. paroh. Șeitinii. — Of. paroh. Vișag (J. Cluj). — Of. paroh. Vulcan.